

NHÂN HỌC Y TẾ

1. Mã học phần: ANT3002.

2. Số tín chỉ: 03.

3. Học phần tiên quyết: ANT1100.

4. Ngôn ngữ giảng dạy: tiếng Việt.

5. Giảng viên:

Giảng viên 1: TS. Trần Minh Hằng, Viện Dân tộc học

Giảng viên 2: TS. Lê Minh Giang, Đại học Y Hà Nội

Giảng viên 3: Ths. Lương Thị Minh Ngọc, Khoa Nhân học, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội

6. Mục tiêu học phần:

- *Về kiến thức*: Trang bị cho sinh viên có những kiến thức cơ bản về vai trò, vị trí của nhân học y tế trong y tế cộng đồng, những khái niệm chính, đối tượng, phạm vi, cách tiếp cận và phương pháp nghiên cứu của nhân học y tế.
- *Về kỹ năng*: Cung cấp và nuôi dưỡng kỹ năng nghiên cứu và giải quyết một số vấn đề cụ thể về sức khỏe, bệnh tật của con người trong thực tế.
- *Về thái độ*: Rèn luyện cho sinh viên có quan điểm và thái độ đúng đắn trong việc vận dụng những kiến thức và kỹ năng đã học vào trong thực tế công tác và đời sống.

7. Chuẩn đầu ra của học phần:

- *Về kiến thức*: Sau khi học xong học phần, sinh viên có được những hiểu biết cơ bản về vai trò, vị trí của nhân học y tế trong y tế cộng đồng, những khái niệm chính, đối tượng, phạm vi, cách tiếp cận và phương pháp nghiên cứu của nhân học y tế.
- *Về kỹ năng*: Sinh viên có khả năng áp dụng được kiến thức đã học vào nghiên cứu và giải quyết một số vấn đề cụ thể về sức khỏe, bệnh tật của con người trong thực tế.
- *Về thái độ*: Sinh viên có quan điểm và thái độ đúng đắn trong việc vận dụng những kiến thức và kỹ năng đã học vào trong thực tế công tác và đời sống.

8. Phương pháp kiểm tra đánh giá:

- *Kiểm tra và tiêu chí đánh giá*:

- + *Điểm đánh giá thường xuyên*: Được chấm dựa trên các cơ sở sau: đến lớp đều đặn, đúng giờ; chuẩn bị bài tốt; tích cực tham gia thảo luận, lắng nghe và phản hồi sinh viên khác thảo luận. Riêng phần thảo luận có liên quan đến phương pháp nghiên cứu trong nhân học, nên sinh viên có thể sẽ được yêu cầu làm một bài tập quan sát tham gia.

- + Điểm thi giữa kỳ: Được đánh giá bằng bài thi viết kiểm tra kiến thức của sinh viên đã tích lũy được cho đến thời điểm thi. Sinh viên sẽ được thông báo trước 01 tuần về những nội dung để chuẩn bị.
- + Điểm thi hết môn: Được đánh giá bằng bài thi viết kiểm tra kiến thức của môn học trong học kỳ. Sinh viên sẽ được thông báo về nội dung ôn tập để chuẩn bị.

- *Phân bố điểm:*

TT	Loại điểm	Tỷ lệ %	Ghi chú
1)	Đánh giá thường xuyên	10	
2)	Thi giữa kỳ	30	
3)	Thi hết môn	60	Sinh viên chỉ được tham gia thi hết môn nếu có đủ 2 điểm đánh giá thường xuyên và giữa kỳ đạt từ điểm D trở lên.
	Tổng cộng	100	

9. Giáo trình bắt buộc:

- Lê Vũ Anh, *Nhập môn y tế công cộng. Bài giảng Nhập môn y tế công cộng*, Trường Đại học Y tế Công cộng, 2002.
- Bernard, Russel.H, *Các phương pháp nghiên cứu trong nhân học: Tiếp cận định tính và định lượng*. Tp. HCM: Nxb. ĐHQG Tp. HCM, 2007. (VL 1379).
- Bộ Y tế, *Sức khỏe môi trường: sách dùng đào tạo cử nhân y tế công cộng*. Hà Nội: Y học, 2006.
- Bộ Y tế, *Khoa học hành vi và giáo dục sức khỏe: sách dùng đào tạo cử nhân y tế công cộng*. Hà Nội: Y học, 2006.
- Đặng Vũ Trung và cộng sự, *Nhân học y tế ứng dụng*. Tài liệu giảng dạy dành cho Chương trình Cử nhân và Cao học Y tế công cộng. Hà Nội: Trường Đại học Y tế công cộng, 2003.
- Trần Thuý, Đỗ Thị Phương, Trần Quốc Hùng, *Y học cổ truyền phục vụ y tế cộng đồng*. Hà Nội: Y học, 2002.

10. Tóm tắt nội dung học phần:

Những nội dung chính được trình bày và thảo luận của học phần này là định nghĩa Nhân học y tế, lịch sử hình thành và phát triển và vai trò, vị trí của Nhân học y tế trong y tế công cộng; các khái niệm cơ bản, đối tượng, phạm vi nghiên cứu, các cách tiếp cận lý thuyết, các phương pháp nghiên cứu của NHYT trong mối quan hệ với các phương pháp nghiên cứu của nhân học; mối quan hệ giữa các yếu tố sinh học, văn hoá, môi trường, chính trị và kinh tế-xã hội với sức khỏe và bệnh tật của con người.

11. Nội dung chi tiết học phần:

BÀI 1: NHẬP MÔN NHÂN HỌC Y TẾ

1. Khái niệm Nhân học y tế
2. Bối cảnh ra đời và sự phát triển của Nhân học y tế
3. NHYT và Nhân học
4. Các khái niệm cơ bản của Nhân học y tế
  - 4.1. Sức khỏe (health), bệnh tật (disease), ốm đau (sickness), ốm yếu (illness)
  - 4.2. Y sinh học (Bio-medicine)/y học hiện đại/Tây y
  - 4.3. Y học tộc người (Ethno-medicine)/y học bản địa/Y học truyền thống, Đông y
  - 4.4. Hệ thống y tế (Medical system) và hệ thống đa nguyên y tế (Medical pluralism)
5. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của Nhân học y tế
  - 5.1. Đối tượng nghiên cứu của Nhân học y tế
  - 5.2. Phạm vi nghiên cứu của Nhân học y tế

BÀI 2. CÁC CÁCH TIẾP CẬN CỦA NHÂN HỌC Y TẾ

1. Tiếp cận sinh học.
2. Tiếp cận văn hoá.

BÀI 3. CÁC CÁCH TIẾP CẬN CỤ THỂ CỦA NHÂN HỌC Y TẾ: CÁCH TIẾP CẬN SINH HỌC

1. Quá trình tiến hoá, sự biến đổi sinh học và sức khỏe, bệnh tật của con người.
2. Ảnh hưởng của sự biến đổi về gen tới sức khỏe, bệnh tật của con người.
3. Ảnh hưởng của quá trình thích nghi đối với sức khỏe, bệnh tật của con người.

BÀI 4. CÁCH TIẾP CẬN VĂN HOÁ

1. Ảnh hưởng của văn hoá tới quan niệm và cách ứng xử với sức khỏe, bệnh tật của con người.
  - 1.1. Ảnh hưởng của văn hoá tới quan niệm về sức khỏe, bệnh tật
  - 1.2. Ảnh hưởng của văn hoá tới cách ứng xử với sức khỏe, bệnh tật.

2. Các mô hình hành vi hay mô hình chữa bệnh lựa chọn của Kleinman

BÀI 5. CÁCH TIẾP CẬN SINH THÁI

1. Khái niệm “Y-sinh thái học”
2. Tác động của môi trường tới sức khỏe và bệnh tật
3. Mô hình ảnh hưởng của hệ sinh thái tới sức khỏe con người

BÀI 6. CÁCH TIẾP CẬN KINH TẾ-CHÍNH TRỊ HỌC

1. Cơ sở lý luận của cách tiếp cận kinh tế-chính trị học: Học thuyết kinh tế-chính trị học của K. Marx và F. Engels về chủ nghĩa tư bản
2. Nguồn gốc xã hội của sức khỏe và bệnh tật
3. Các cấp phân tích khác nhau về tác động của yếu tố kinh tế-chính trị tới sức khỏe và bệnh tật của con người
4. Những đóng góp và hạn chế của cách tiếp cận kinh tế-chính trị

BÀI 7. CÁCH TIẾP CẬN ỨNG DỤNG

1. Ứng dụng Nhân học y tế trong khám chữa bệnh
2. Ứng dụng Nhân học y tế trong các chương trình y tế công cộng
3. Mối quan hệ giữa các cách tiếp cận của Nhân học y tế

BÀI 8. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU CỦA NHÂN HỌC Y TẾ

1. Phương pháp nghiên cứu của Nhân học y tế
2. Các phương pháp nghiên cứu cụ thể của Nhân học y tế: Phương pháp nghiên cứu định lượng và định tính

BÀI 9. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU ĐỊNH LƯỢNG VÀ ĐỊNH TÍNH

1. Phương pháp nghiên cứu định lượng
2. Phương pháp nghiên cứu định tính
3. Mối quan hệ giữa phương pháp nghiên cứu định lượng và định tính

BÀI 10. NHÂN HỌC Y TẾ Ở VIỆT NAM

1. Nhân học y tế ở Việt Nam
2. Những vấn đề đang đặt ra

GIẢNG VIÊN

CHỦ NHIỆM
KHOA

KT. HIỆU TRƯỞNG
PHÓ HIỆU TRƯỞNG

TS. Trần Minh Hằng

PGS.TS Nguyễn Văn Sửu

PGS.TS. Nguyễn Văn Kim